

Мартинюк О., м. Вінниця

здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

ЗАСТОСУВАННЯ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВОГО АНАЛІЗУ НА ЗАНЯТТЯХ З МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Постановка проблеми. Сучасні освітні реалії потребують від педагога мистецького закладу фахових знань, умінь, високого рівня жанрово-стильової підготовки, орієнтації у колі жанрово-стильових артефактів. Для цього вони повинні володіти навиками жанрово-стильового аналізу та передавати його зміст учням. На наш погляд, доцільно використовувати форму жанрово-стильового аналізу під час вивчення музично-теоретичних дисциплін. Варто зазначити, що до блоку обов'язкових музично-теоретичних дисциплін належать такі предмети як «Теорія музики», «Сольфеджіо», «Історія музики», «Аналіз музичних творів», «Поліфонія». Вчені та педагоги зазначають, що музично-теоретичні дисципліни розвивають музичне мислення, пам'ять, музичних слух, художній смак, допомагають здобувати навички читання з листа, побудови інтервалів та акордових послідовностей, розуміти жанрово-стильові особливості музичних творів. Названі знання та навички є базовими для професійної діяльності музикантів та підкреслюють важливе значення вивчення музично-теоретичних дисциплін здобувачами мистецької освіти.

Аналіз наукових публікацій. Різні аспекти музично-теоретичної підготовки досліджували Г. Побережна, Т. Щериця та інші. Жанрово-стильовий підхід до вивчення музично-теоретичних дисциплін розглядали А. Афоніна, І. Малашевська, А. Новосадова, І. Покулита. Дослідженню жанру та стилю присвячені роботи таких музикознавців як О. Катрич, С. Коробецька, І. Коханик, В. Москаленко, О. Самойленко та інших. Визначення особливостей

аналізу музичних творів знаходимо у роботах Б. Сюти, С. Шипа, Я. Якубяка та інших.

Мета статті – дослідження специфіки застосування жанрово-стильового аналізу на заняттях з музично-теоретичних дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Однією з форм роботи, на заняттях з музично-теоретичних дисциплін є аналіз музичних творів. Він передбачає розуміння здобувачами освіти художньої цілісності композиції, ролі засобів музичної виразності у створенні твору. Жанрово-стильовий аналіз – це вид аналізу, що розкриває можливості музичного жанру та стилю, їх специфічні засоби та інтерпретацію. Метою жанрово-стильового аналізу є визначення жанрово-стильових смислів та змісту музики, декодування музичного тексту на основі жанрово-стильового підходу, визначення авторського задуму композитора. Основою жанрово-стильового аналізу є музикознавчий аналіз, що полягає у розкритті цілісної структури музичної твору та його складових. Дослідники А. Новосадова, М. Сушицький, Н. Мозгальова виокремлюють умови жанрово-стильового аналізу музичних творів та зазначають, що «опанування навичок жанрово-стильового аналізу дозволить майбутнім викладачам визначати історичні особливості епохи, стиль, до якого належить його творчий доробок, характерні особливості музичної мови» [4, с. 73].

Початковим етапом жанрово-стильового аналізу є цілісне сприйняття музичної композиції. Варто наголосити, що жанрово-стильовий аналіз використовується на різних етапах навчання. Як зазначають дослідники, «стиль, як одна із фундаментальних категорій музичного мистецтва, об'єднує усі елементи композиції в одне ціле. При аналізі музичного твору, окрім визначення засобів музичної виразності варто звертати увагу на його стильові особливості» [2, с.124]. При здійсненні жанрово-стильового аналізу музичної композиції потрібно проаналізувати особливості національної школи, стилю, жанру, охарактеризувати засоби музичної виразності та їх роль у жанрово-стильовому формотворенні.

Доцільно проводити жанрово-стильовий аналіз у межах вивчення дисципліни «Аналіз музичних творів». Разом з тим, вивчення жанрово-

стильових особливостей повинно бути продовжено у межах предмету «Історія музики», де студенти безпосередньо знайомляться з кращими зразками вітчизняної та зарубіжної музичної культури» [3, с.65].

До знань, необхідних для жанрово-стильового аналізу віднесено знання в галузі музикознавства, культурології, знання про засоби музичної виразності. Пропонуємо план жанрово-стильового аналізу музичного твору:

1. Визначення жанру:

- жанр;
- піджанр;
- тип композиції (вокальна або інструментальна).

2. Аналіз стилю:

- мелодичні та гармонічні особливості;
- використання ритмічних прийомів, характерних для певного стилю або епохи.

3. Аналіз структури:

- форма;
- частини твору;
- побудова музичних тем та їх розвиток.

4. Вивчення музичних елементів:

- мелодія;
- гармонія;
- ритм.

5. Контекстуальний аналіз:

- історичний контекст (час створення, соціальне та культурне середовище);
- жанрово-стильовий аналіз інших творів композитора.

6. Висновки:

- специфіка твору в контексті його жанру та стилістичних особливостей
- значення твору в музичній традиції;

Наголошуємо на актуальності порівняльного аналізу виконавських інтерпретацій, що дозволить детальніше вивчити стиль національних шкіл, виконавський стиль та глибше зрозуміти зміст музичної композиції, жанр та стиль як знаки, через які виражено художній зміст творів.

Висновки. Отже, музично-теоретичні допомагають розуміти принципи музичних творів, сприяють вдосконаленню музичного слуху, пам'яті, здобуттю музично-теоретичних знань. Жанрово-стильовий аналіз сприяє вивченню особливостей різних музичних жанрів і стилів. Він допомагає виявити специфічні особливості та тенденції в мистецтві певної епохи або культури.

Література

1. Малашевська І. Методика музичнотеоретичної підготовки майбутніх учителів музики на історико-стильовій основі. Автореферат. дис. ... канд. педагогічних наук. Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. Київ, 2005. 20 с.
2. Новосадова А., Новосадов Я. Стильовий підхід до вивчення музично-теоретичних дисциплін у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Матеріали VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства». С. 123-125
3. Мозгальова Н., Новосадова А., Лученко О., Соколова О. Вивчення жанрово-ритмічних особливостей музичних композицій у професійній підготовці майбутнього викладача хореографії. *Науковий часопис НПУ імені Михайла Драгоманова*. 2023. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Т. 29. С. 63-68
4. Мозгальова, Н.Г., Сушицький М.І., Новосадова А.А. Специфіка підготовки вчителів музичного мистецтва і хореографії до жанрово-стильового аналізу. *Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова*. 2022. Вип. 14. С. 69–75
5. Шип. С. Музична форма від звуку до стилю: Навчальний посібник. Київ. Заповіт. 1998. 368 с.